

ESEMÉNYNAPTÁR

1946. január 1-én, tíz évvel ezelőtt jelent meg a **TÁRSADALMI SZEMLE** első száma.

1936. január 3-án, húsz évvel ezelőtt halt meg **KOMJÁT ALADÁR**, a magyar és nemzetközi forradalmi munkásmozgalom harcos, kommunista költője. Köteményei többnyire a kommunista mozgalom nagy eseményeihez kapcsolódnak. Kitérő lelkesedéssel üdvözölte az Októberi Forradalmat, szenvedélyesen hitt a Magyar Tanácsköztársaságban s annak bukása után is töretlenül megőrizte hitét az eszmében. Komját Aladár jelentékeny szerepet játszott az első világháborúban a haladószelemű irodalmi életben, majd a Tanácsköztársaság alatt az irodalmi és kulturális ügyeket intéző direktórium tagja volt. Utána menekülnie kellett az országból és haláláig emigrációban élt.

Komját Aladár: Válogatott versek. Bp. 1949. Szikra, 150 old. Magyar irodalomtörténet, Bp. é. n. III. 221—225. old.

1896. január 8-án, hatvan évvel ezelőtt halt meg **VERLAINE, PAUL**, francia költő, a szimbolista költői irányzat egyik vezéralakja. Lírája tiszta hangulat és muzsika, semmi intellektuális elem nem vegyül bele. Verlaine valóban, a szó legszorosabb értelmében „ájtélte” verseit: élete állandó hanykoldás volt az ellentétes érzések és hangulatok között, a bűnbeesés és a bűnbánat között. Művészettel és őszinteséggel fejezte ki minden lelkiállapotát. Mint verselő invenciózus, árnyalatokban gazdag, újszerű. Életét teljesen elzülve, mint alkoholista, mindenkitől elfelejtve, fejezte be. Halála után fedezték fel tulajdonképpen költészetét.

Verlaine: Versek (f. Szily E.), Bp. 1944. 126 old. **Verlaine válogatott versei**, Bp. é. n. Fővárosi Könyvk. 166 oldal.

1876. január 12-én, nyolcvan évvel ezelőtt született **LONDON, JACK** amerikai író. Kalandos és küzdelmes ifjúkora volt, bejárta szinte az egész világot, minden foglalkozást megpróbált, szociológiai tanulmányokat végzett hazájában, míg végre az irodalomnál kötött ki. Nagyszerű elbeszélő, regényei fordulatosak, izgalmasak. A *Vaspata* című regénye megmutatja a jövőt, a fasizmust, amelyből egyetlen kiút van: a szocialista társadalom. Jack London nem következetes szocialista, de művészte mindenkor a humanizmus szolgálatában áll, elítéli a kapitalizmust, amelyben minden csak üzlet. Rendkívül népszerű az egész világon.

Jack London: A beszélő kutya (f. Harsányi Zs.), Bp. 1923. Athenaeum. 218 old. —: **A méhek dala** (f. Bartos Z.). Bp. 1947. Parnasszus. 67 old. —: **A bajnok és a halál** (f. Bartos Z.). Bp. 1948. Hungária. 60 old. —: **A mélység lakói** (f. Braun S.). Bp. 1948. Athenaeum. 155 old. —: **A vaspata** (f. Bartos Z.). Bp. 1949. Szikra. 303 old. —: **A kalózhajó és más elb.** Bp. 1950. Athenaeum. 181 old. —: **Elbeszélések.** 1951. Szépirodalmi. 116 old. —: **A vadon szava.** (f. Réz A.), Bp. 1954. Szépirodalmi. 175 old. —: **Az éneklő kutya** (f. Szász I.). Bp. 1955. Ifjúsági. 252 old.

1706. január 17-én, kétszázötven évvel ezelőtt született **FRANKLIN, BENJÁMIN** amerikai tudós és államférfi. Ő magyarázta meg az elektromos sűrítők működését, bebizonyította, hogy az elektromosság a testek felületén helyezkedik el; feltalálta a lemez sűrítőt és a villámhárítót. Franklin újságíró is volt, tevékeny részt vett az amerikai politikai életben, műveiben demokratikus, és haladószelemű elveiről tett tanúságot. Tűzoltóságot, nyilvános könyvtárakat létesített, vezető szerepe volt a forradalmi háborúnak és a gyarmatok függetlenségének előkészítésében. A józan ész, polgári erkölcsöt, gyakorlati céltudatosságot és a természettudományi kutatást képviselte. A maga korában Amerika nagy népnevelője volt, aki híres *Önéletrajzával* az amerikai irodalom legjobbjai között foglal helyet.

Franklin Benjámín önéletrajza, Bp. 1921. Franklin. 123 old. **Joob L.: Washington és Franklin.** Bp. 1910. Kilián, 340 old. **Maurois A.: Franklin.** Egy optimista élete (f. Parády K.), Bp. 1948. 75 old.

1826. január 25-én, százharminc évvel ezelőtt született **GYULAI PÁL** író és kritikus. Költészete nem a legnagyobbak közül való: az önkényuralom éveiből van néhány szép lírai verse, amelyben a szabadságharc bukásán kesereg. Mint irodalomtörténész, legértékesebb munkája 1854-ben írt Petőfi tanulmánya, amely az első részletes feldolgozása Petőfi életének és költészetének. Későbbi éveiben Gyulai teljesen alkalmazkodott a kiegyezés szelleméhez. Irodalmi, és esztétikai elveit is ehhez az ideológiához alkalmazta. Ellentmondásai, hibái ellenére egyik legnagyobb kritikuskunk. Legmaradandóbb cikkei éppen azok, amelyekben a kritika irányzatosságát hirdeti. Küzdött a színvonaltalanság, a romantika túlzásai ellen. Polémiáiban ragyogó stílusa támogatta.

Gyulai Pál munkái. Bp. é. n. 1—4. kötet. Franklin. **Lukácsy Sándor: Haladó kritikánk Bessenveitől Adyig.** Bp. 1952. Művelt Nép. 28—29. és 711. o. **Papp F.: Gyulay Pál.** Bp. 1935. Akadémia, 602 old.

(Vajda Pál)